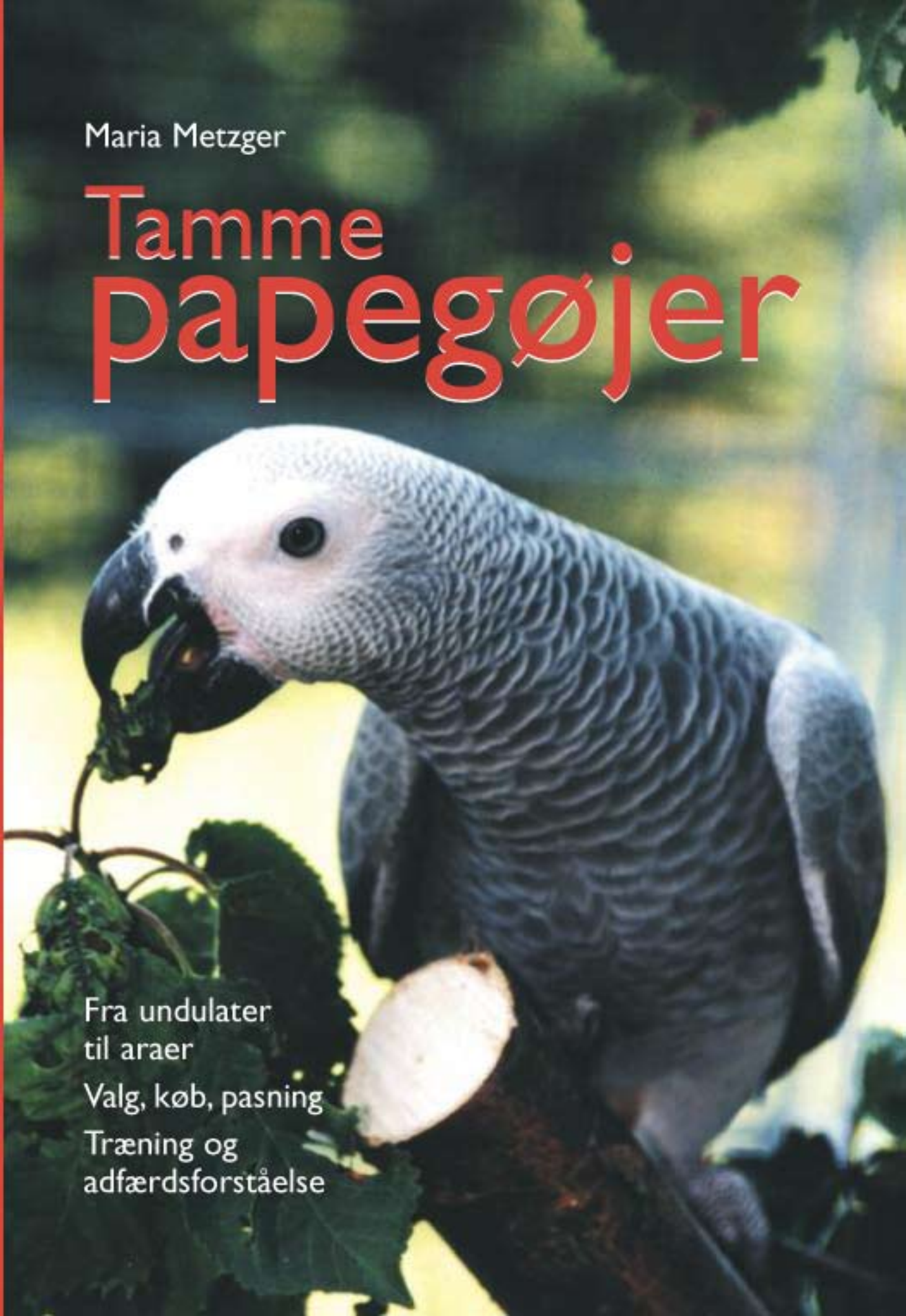

Maria Metzger

Tamme papegøjer

Fra undulater
til araer
Valg, køb, pasning
Træning og
adfærdsforståelse

Maria Metzger

Tamme papegøjer

Atelier

Tekst © Maria Metzger 2001, 2008
© Forlaget Atelier 2001, 2008
ISBN 978-87-7857-779-5
2.udgave 2008
Udsendt som ebog 2013

En stor tak til følgende fotografer (nævnt i alfabetisk rækkefølge),
der velvilligt har stillet deres fotos til rådighed:

Vibeke Skov Baird, side: 37, 54, 62, 73n, 81, 85, 87ø, 89ø, 112, 133, 134, 149, 159, bagside ø
Lone Bendixen, side: 45ø, 74n
Lesla P. S. Christensen, side: 10
Britta Frøkjær, <http://www.froekjaer.org> side: 13, 31ø, 32ø, 129, 156v
Grethe Harpøth, side: 12ø, 45n, 48ø
Lin Høvik, <http://home.online.no/~linnern/> side: 22n, 32n, 58n, 73m, 77, 78,
99, 116, 123ø, 127, 163, bagside midt
Søren L. Jensen, side: 15, 25, 40n, 96
Laila Christine Milad, side: 11, 60n, 66, 88ø, 91n, 94n, 104, 136
Kenneth Nielsen, side: 140ø+n, 31v, 33, 34, 41ø, 43ø, 73ø
Thomas Lafontaine Pilegaard, side: 22ø, 28, 29, 48n, 57h, 58ø, 59ø+n, 84h, 87m+n,
89n, 90ø, 93, 97, 103ø, 122, 126, 145, 153
Torben Rafn, Scandinavia Aves Information, side: 27n, 30ø+nv, 38, 40ø, 41n, 43n, 44ø+n
Heidi Rokkedahl, side: 12n, 70, 83
P. Starcke, side: 17, 19 alle, 20, 30nh, 39, 42, 80, 84v, 103n, 142, bagside nederst
Ann-Kristin Zscharnack, <http://undulat.senteret.no/solan/> side: 16, 27ø, 60v,
61, 110n, 130, 146, 156h

:

Øvrige fotos er taget af mig selv og min mand, Anton Linnet

Indhold

Tak til 6

Forord 7

Kapitel 1 Overvejelser inden anskaffelsen 10

Hvad er en papegøje? 10, Børn og papegøjer 11, Spørgsmål at stille sig selv 11, Papegøjer og deres mennesker – en mailingliste for alle med papegøjer som kæledyr 13

Kapitel 2 Hvor køber jeg en papegøje, der skal være kælefugl? 14

Hvad er håndopmadedt? 14 Prægning og afvænnning af en håndopmadedt unge skal gøres rigtigt! 15 Falderuber, som du gør klogt i at styre udenom 16, Krav til opdrætteren 18, Lidt om ringmærkning og konstest 20, En rask papegøje/unge 21, Én eller to...? 21 Jamen, bliver to fugle der bor sammen, ved med at være tamme? 23 En tam papegøje og en "problem" papegøje sammen 24, To fugle skal ikke være en bekvem undskyldning 24, Men, hvad med en voksen papegøje, skal jeg da helt undgå en sådan? 24

Kapitel 3 Valg af papegøje 25

Lidt om beskrivelsen af de forskellige papegøjer 26, Undulat 27, Spurvepapegøje 27, Dværpapegøje 28, Nymfearakit 29, Parakitter 29, Conurer 30, Caique 32, Lori 33, Poicephalus/langvinger 34, Grå Jaco/Gråpapegøje 35, Amazone 37, Pionus 39, Kakadue 40, Ara 42

Kapitel 4 Forberedelser inden papegøjen kommer til huse 45

Træk og sol 45, Andre husdyr 45, Lys 45, Central placering 46, Søvnbehov 46

Kapitel 5 Valg af voliere og/eller bur 47

Undgå runde bure samt bure med tremmer der er lakerede eller af messing 48, Stuevoliere 48, Luftrenser/Ionbytter 49, En udendørsvoliere 50, En udendørsvoliere kombineret med en indendørsvoliere 51, Volieretråd 51, Temperaturforhold 51, Lejligheden og en udendørs voliere 52, Siddepinde 52, Foder- og vandskåle 53, Bundmateriale 53, Rengøring af bure og volierer 53, T-standere, klatretreer og klatrereb 54

Kapitel 6 Beskæftigelse og legetøj i såvel bur som voliere 55

Naturens legetøj 56, En sandkasse 57, Foder som legetøj 57, Reb 57, Hjemmelavet legetøj 58, Alternativt legetøj 59, Legetøj, der købes 60, Hvordan legetøj bliver ved med at være spændende 60, Legetøj og sikkerhed 60

Kapitel 7 Fodring 61

Hvordan bedømmer jeg, om min papegøje er i en passende foderstand? 61 Giv IKKE din papegøje: 62, Specielle ernæringsbehov 62, Kostplan 62, Frø 62, Spiring af frø 63, Opblødt frø 64, Frugt og grøntsager 65, Tørret frugt 65, Tilberedning af frugt og grøntsager inden servering 65, Fra køleskab, fryser eller kogeplade 66, Kornprodukter

66, Animalsk protein af høj kvalitet 66, Nodder 66, Vitamin-, mineral og kalktilskud 66, Pellets 67, Pellets som en del af kosten 68, Vand og juice 68, Hvor ofte skal jeg fodre min papegøje? 69, Fyld fryseren med gratis ting fra naturen! 69 Hvad gør jeg hvis min papegøje ikke vil spise sin mad? 70 Tilbyde papegøjen mad fra ens egen mund 71, "Menneskemad" 71, Sund fornuft 71

Kapitel 8 **Pleje og soignering 72**

Kløer og næb 72, Papegøjer har brug for at bade 72, Min papegøje vil IKKE bade 74, For og imod vingeklipning 74, Regelmæssig vejning 77

Kapitel 9 **Farer i hjemmet, og nogle forebyggende forslag 77**

Kapitel 10 **Nu kan du hente din papegøje hjem!! 80**

Hjemturen/transportkasse 80, Hjemkomsten 81

Kapitel 11 **De første dage i hjemmet 82**

Kontaktkald 82, De første dage 83, Gæster 84, Vær forberedt på den første flyvetur 84, Leg "rundvisning" 85, Det første bid 85

Kapitel 12 **Papegøjens kropssprog/ adfærd 86**

Øjne – velvære 86, Øjne – giv agt – trussel 87, For søvnen: hyggeadfærd og næb "skurren" 87, Søvn 88, Gabe 88, Papegøjen strækker sig 89, Soignering 89, Nys 90, Haleviffen 90, Papegøjen bider negle 90, Basken med

vingerne og "jungleskrig" 90, Trussel på skrømt 91, Tigge-adfærd 91, Invitation til kæl 91, Brug af næbet som et tredje ben 92, Næb og tunge 93, Papegøjen skubber 93, Gylpe 93, Hovedvippet 93, Seksuel adfærd 94, Stønnen 95, Hvæsen og knurren 95, Frygt 95, Grave/skrabe i bunden af et bur 95

Kapitel 13 **Hvad er TRÆNING? – forstå filosofien bag indlæring samt den korrekte brug af metoderne/redskaberne 96**

Papegøjen – et vildt dyr i vores hjem 96, Hvorfor straf ikke virker 97, Drama-belønning – "Dramareward" 98, Men hvad så? 98, Nogle grundlæggende indlæringsbegreber – positiv og negativ forstærkning 99, Operant Indlæring/Operant Conditioning 100, Nogle eksempler på fejlindlæring – eller: Pas på med hvad det i grunden er, du belønner 101

Kapitel 14 **Hvilke redskaber skal jeg bruge i træningen? 103**

Flokleder 103, Øjenkontakt 104, Mimik og kropssprog 105, Afledning 106, Time-Out 106, Brug "Blikket", OP, Time-Out og en bevægelse af hånden RIGTIGT!!! 107, Ros 108, Godbidder 108, Kæl 109, Husk at bruge dit kropssprog når du belønner 109, Vær PRÆCIS i din ros og belønning 109, Vær fokuseret 109, Klikker træning – én af flere metoder baseret på Operant indlæring 110, Klikker træning og problemadfærd 112, Kan jeg bruge klikker træning til alt? 113 Inden du går i gang med klikker træning 114, Anbefalet litteratur om Operant indlæring og klikker træning 115, Model/Rival 115

Kapitel 15

Andre ting at tage hensyn til – ting selv adfærdskonsulenter er uenige om 116

Forskel på øjenhøjde mellem papegøje
og menneske 116, Må papegøjen sidde
på skulderen? 117

Kapitel 16

Grundlæggende træning af ungen/den tamme papegøje 118

Nogle ting at tænke på HVER gang du
træner 118, De tre vigtigste kommando-
er: 119, OP 119, NED 121, NEJ
122, Hvis nej'et ikke virker – indlæring
og et par praktiske eksempler 122

Kapitel 17

Dagligdagens samvær og træning 125

Direkte tid 125, Aktiv tid 126, Passiv
tid 127, Med på ferie, besøg og rejse
128, Hvis papegøjen flyver væk 128,
Overlever papegøjen dig og familien? 128

Kapitel 18

Forslag til lege og træning i direkte tiden 129

Gemmeleg 129, Find godbitten 129,
Vild leg 130, Berøring 130, "Send
papegøjen rundt" 130, Flyvning 131,
Indkald 131, Indkald for papegøjer der
ikke kan/vil flyve 133, Udvidelse af
indkald 133, Bliv (hvor du er) 134,
Trick træning 135, Taletræning 136,
"Skabs-talere" 137, Tale-
træningsbånd/radio 137, "Potte-
træning" 138, Transportkasse 138,
Lege uden for buret – forslag til ak-
tiv/passiv tid 138

Kapitel 19

Papegøjens udviklingstrin 139

"Baby" 139, De første måneder og år
139, Voksen 140

Kapitel 20

Papegøje problemer – "Problempapegøjer"!!! 141

Hvad ligger bag problemet 141, Mu-
lige årsager 142, Aggressiv adfærd og
vingeklipning 144, En-persons pape-
gøjer – favoritperson 144, Territorial-
adfærd/ressourceforsvar 146, "Forårs-
hormoner"/ynglestemning 147, Pape-
gøjen bider 148, Papegøjen skriger
150, Papegøjen plukker sig 151

Kapitel 21

Den mistroiske og bange papegøje 152

Angst – det første problem der skal
løses 152, Angst for din blotte tilstede-
værelse 152, Angst for hænder 154,
Angst i forbindelse med et tillidsbrud
154, Efter at angsten er overvundet
155

På falderebet 156

Nyttige web adresser 156

Mailinglister 156

Nogle almindelige sygdomme 157

af Dyrlæge Nils Reither, Norge

Generelt 157, Hygiejne 157, Er-
næring 157, Infektioner 158, Parasit-
ter 160, Forgiftninger 161, Andre syg-
domme 161, Skader 162, Problemliste
164, Dyrlægens muligheder 164

Litteratur 165

Tak til

Jeg vil gerne benytte lejligheden til at takke en masse dejlige, vidende og dygtige mennesker. Især skal der lyde en stor tak til Dyrlæge Nils Reither, Norge, der var så venlig at bidrage med kapitlet om alm. fuglesygdomme. En stort tak skal også gå til Chris Biro, Francoise Joriris og Adfærdskonsulent Lise Lotte Christensen, med hvem jeg har haft flere, spændende og inspirerende diskussioner omkring træning, teknikker, ideer og teorier. En stor tak skal også lyde til Chris Shank, Linda Morrow, Margaret Ann Wood, Daniel Walters, Torben Rafn og Ove Brinkmann. Vibeke Skov Baird har tålmodigt læst

manuskriptet igennem for med andre øjne at se, om forklaringerne er tydelige nok, tusind tak, det har været en meget stor hjælp. Desuden skal der lyde en tak til alle de dejlige medlemmer på min mailingliste Papegøjer og mennesker. Jeres spørgsmål har hjulpet mig til at indse at formuleringer og forklaringer skal gives så præcist som muligt, hvilket jeg har bestræbt mig på.

Til slut skal mine egne dyr have en stor tak for alt det de har lært mig igennem livet. Mens denne bog er blevet skrevet, har jeg trukket store veksler på deres og min kære mands tålmodighed.

Forord

*Forfatteren Maria Metzger
med to af sine Grå Jacoer*

Hele mit liv har på flere forskellige måder og plan været fyldt med dyr.

Jeg er stort set født med hundehår i munden, og nogle af min barndoms bedste venner var hunde. Jeg har siden 1981 opdrættet korthårede gravhunde og mops

under kennelnavnet Løvehjerte.

Jeg har trænet og udstillet mine hunde på et højt plan. Jeg har gået på brugsprøver og på jagt med dem. Jeg har også opdrættet nogle kuld racekatte. Mine dyr har altid haft status som familiemedlemmer. Jeg har desuden i lange perioder

haft flere besynderlige plejebørn, f.eks. flere pindsvin, en sæl og en odder (inden der blev oprettet en odderplejestation), og jeg har brugt oceaner af tid på at vinde vilde kattes tillid.

Jeg har altid nydt at iagttage fugle, og rovfugle fascinerer mig i særdeleshed. Men jeg havde ikke – selv i min vildeste fantasi forestillet mig at papegøjer skulle komme til at fylde så meget i mit liv. Jeg kan kun beklage at der gik så mange år inden den første med en let indfodet gang satte dybe og uudslettelige fodspor i min sjæl. Men hun fik snart selskab af flere...

Adfærd, forståelse og træning er noget af det, der interesserer mig allermost.

Træning er i mange menneskers bevidsthed lig med hård disciplin og straf, så dyret kan “lære at lystre”.

Kun en svag træner har brug for at hævde sig, ligesom kun svage børn har brug for at mobbe.

Træning er for mig først og fremmest at rose det, der gøres rigtigt, da det øger lysten til at gøre flere ting rigtigt. Det handler derfor om tillid og gensidig respekt.

Når jeg træner bruger jeg mit kropssprog, øjenkontakt og min stemme – både til at udtrykke tilfredshed og utilfredshed.

De fleste ved at hunde skal trænes for at blive velfungerende medlemmer af vores komplekse samfund. Men få tænker over at alle andre måske endda endnu mere intelligente dyr i vor varetægt, skal trænes og have mentale og fysiske udfordringer for at være velfungerende. Papegøjer hører ind under

den kategori af intelligente dyr. De forhold vi kan tilbyde en papegøje i vore hjem ligger milevidt fra hvad der er naturligt for dem. Derfor bør vi træne den i nogle grundlæggende ting så vi, hele familien og papegøjen kan få et godt liv sammen. Et liv, der også er værdigt for papegøjen.

Det piner mig at tænke på alle de papegøjer der lever hele deres liv spærret inde i et lille bur, der end ikke giver mulighed for at flyve. De kommer aldrig ud af buret, og lever ofte af en helt utilstrækkelig kost. De har ingen legetøj eller måske en enkelt ting, som var spændende engang. De er bare en udstillingsgenstand – et levende, måske talende billede. Tænk blot på hvordan du selv ville blive hvis du sad låst inde dagen lang, uden noget at tage dig til.

For mange mennesker er en fugl bare noget de køber for sjov, bliver træt af, og sælger igen. Desværre betyder prisen meget i disse impuls-køb, hvorfor den betydeligt billigere vildtfangede fugl bliver attraktiv frem for en velpræget danskopdrættet unge.

Jeg møder jævnligt mennesker, der har købt en papegøje på 1 til 2 år, som har haft 3 til 4 ejere FØR. Er der noget at sige til at den stakels fugl mister mere og mere tillid for hver gang den skifter hjem og at den bliver mere og mere såkaldt vanskelig? Den bliver tillige billigere og billigere “for den skal bare have et GODT hjem, fordi jeg ikke har tid nok til den”. LÆS: “Jeg vil slippe af med det monster hurtigst muligt. Jeg er træt af at den sviner, skriger og bider. Jeg er god ved

den, hvorfor elsker den så ikke mig?”. Sorteper spilles videre og den billige pris gør at papegøjen bliver endnu mere attråværdig for en 1. gangs køber, der bare lige skal se om det er noget... Det er en ond cirkel uden lige.

Der bliver heldigvis sat mere og mere fokus på dyrevelfærd. Desværre endnu ikke så meget på kæledyrs velfærd. Allerhelst ser jeg en lovgivning om fuglehold, der for hver enkel art angiver minimums mål for bure og volierer, og som giver nogle generelle retningslinier for pasning. Og det kommer. Vi bør som fugleholdere hilse en sådan lovgivning velkommen.

Jeg håber af hele mit hjerte, at importen af vildtfangede fugle stoppes. Der bliver opdrættet nok fugle i fangenskab.

Der skal en holdningsændring til. Først og fremmest skal mennesker lære at forstå at impuls køb og dyr – IKKE hører sammen.

Bogen skal opfattes som et velment spark bagi. Den kan bruges som inspiration til at give papegøjen i dit liv en sjov og god tilværelse. Dermed får også dit eget liv en ny og ekstra spændende dimension, der kan give en stor daglig portion glæde!

Men hvilken baggrund har jeg da for at skrive en bog om emnet, efter så få år med papegøjer?

Hele mit liv har jeg suget erfaring til mig. Især har arbejdet med de forskellige vilde dyr givet mig en stor indsigt. Det har været en spændende og interessant udfordring. Noget jeg bare MÅTTE gøre. Det er for mig en enorm tilfredsstillelse, at vinde en bange og

meget sky vildtlevende kats tillid, så den ender op med at være en “velcro-kat”. Og utallige er de timer, lungebetændelser og forkølelser, der er blevet brugt på den konto.

Belønningen er glæden over at SE lyset tændes i et hvilket som helst dyrs blik. Det lys der fortæller mig, at kontakten og forståelsen er nået. DET betyder noget for mig, da det fortæller mig at de tanker og fornemmelser jeg havde omkring netop det dyr, holdt stik.

Det overraskede mig meget for år tilbage at finde ud af, at de metoder jeg altid har brugt, er anerkendte og brugte metoder. For i mit sind var det “ikke noget særligt”, det var bare noget jeg kunne.

Jeg ser ikke det jeg kan og ved som den eneste sandhed. Jeg håber aldrig at nå dertil, hvor jeg selvtilfreds læner mig tilbage og synes jeg har nået mit mål. Hvad skulle jeg så leve for? Det handler vel om at være nysgerrig, lære nyt og suge til sig livet igennem?

Jeg ser absolut ikke mig selv som nogen “verdensmester”. Måske er det fordi jeg bor i Jantelovens hjemland. Begge dele passer mig godt!

Altså er denne bog ikke skrevet af en kendt adfærds konsulent. Den er skrevet ud fra de erfaringer jeg i et intenst liv med forskellige dyr har fået. Og jeg har lagt en dråbe hjerteblod i hver en sætning...!

Læs bogen INDEN du beslutter dig til at købe en papegøje. Senest inden du henter din unge hjem.... Men der er også råd at hente, hvis du er nået længere i dit samliv med papegøjen.